

כשהיריון עובר בקלות ובבריאות, הכול נפלא, אך מה קורה כשמתגלה
חשד למום כלשהו בעובר? ארבע נשים ורופאה אחת מספרות על
הקלות הבלתי נסבלת שבה ממליצים הרופאים על הפלה. כולן
החליטו שלא להקשיב להמלצות. כולן ילדו ילדים בריאים בניגוד
לתחזיות. כך מעודד המנגנון הרפואי בארץ הפלת עוברים בריאים
חגיית ששר • איור: רינת גלבוע

השד שחורץ

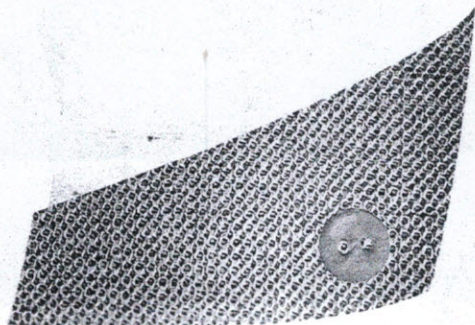
שקט לילה

הע

הע חפירה
הע הע חפירה

הע הע חפירה
הע הע חפירה

הע הע חפירה
הע הע חפירה

גורלות

ועם, כמו כל

הילדים בכתבה הזאת, הוא הוכחה חיה לכך שלסטטיסטיקה יש צד שני: הוא תלמיד מצטיין בישיבת כפר הרא"ה, מדריך בבני עקיבא, אוהב לעסוק בספורט ולתרום חברתית. נועם הוא מבני הנוער שהופכים את הסביבה שלהם ואת העולם למקום טוב יותר. כל זה יכול היה להתאיין, אם ההורים שלו, ענת ועופר מרום, היו מקשיבים לגינקולוג שבאותה נשימה שבה אמר שתוצאות בדיקת החלבון העוברי יצאו נמוכות מאוד, גם המליץ להם על הפסקת היריון. זה קרה שבועות ספורים לאחר שהגיעו לשליחות בארצות הברית. "נועם הוא הילד הרביעי שלנו", אומרת ענת אמו. "אבל לקח לנו זמן להבין איך עובדת שם השיטה והרגשנו שאנחנו לומדים את המערכת כאילו היה מדובר בילד ראשון. יצא שעד שהגעתי לרופא, זה כבר היה לבדיקת החלבון העוברי (בדיקת סקר לשלילת תסמונת דאון, ח"ש)".

◀ זמן קצר לאחר הבדיקה, התקבלה הודעה

בהוללה מהרופא שביקש שתחזור אליו בהקדם. "כשהגענו אליו הוא אמר שהעובר לא בסדר והמליץ על הפסקת היריון". למרות הנחישות והרגישות שבהמלצה, החליטו במשפחת מרום לקחת אוויר, להתפלל ולהתייעץ עם רב. בעזרת חבה אברהם פריה, עלו לקברו של הרבי מליובאוויטש וקיבלו רמזים מופלאים שהדברים יסתדרו לטובה. "אבל עד שאתה לא רואה את הילד יוצא בריא ושלם, הדברים מהדהדים והחשש מקנ", אומרת ענת. "במבט לאחור, המחשבה שחלילה היינו מקשיבים לדברי הרופא מזעזעת אותי כל פעם מחדש. אני מתקשה להבין רופא שכך יכול לחרוץ גורל".

מה היית מצפה שהרופא יגיד? "שיגיד שצריך לזכור שהבדיקה היא רק סטטיסטית, שכדאי לחכות קצת עם המסקנות ובמקום להמליץ על הפלה שימליץ על בדיקות נוספות. במערכת הרפואה הפרטית בארצות הברית רוצים אפס מומים ומאה אחוזי מצוינות ורק התוצאות חשובות. אני מאמינה שבישראל זה אמור להיות

אחרת". אבל גם בישראל הקטנה, שמעודדת ילודה, מסתבר שמיד כשמתעורר חשד למומים בעובר, רופאים אינם מהססים להמליץ על הפלה. מנתוני משרד הבריאות עולה כי בשנת 2014 היו 2,525 הפסקות היריון מהשבוע ה-13 ומעלה. מתוכן 64 אחוז נעשו בשל חשש שהעובר יכול להיות בעל מום גופני או נפשי. מספר לא מבוטל. כל הנשים שהתראיינו לכתבה היו יכולות להיות כלולות בסטטיסטיקה הזאת, אבל הן בחרו אחרת וילדו תינוק בריא למרות אוהרות הרופאים. כולן מודות שהשאלה כמה ילדים בריאים לא נולדו בגלל הקלות שבה ממליצים הרופאים על הפלה, מקננת בהן. הקלות הזאת מעסיקה גם את ד"ר חנה קטן, מומחית לרפואת נשים ופריון ומחברת הספרים "חיי אישה" ו"חיי משפחה" (הוצאת ספריית בית אל). את הנושא היא למדה קודם כול על בשרה כשבאחד ההריונות המליצו הרופאים על הפלה. הידע המקצועי שיחק לטובתה ובעזרת

בירור מעמיק, היא מצאה שאין לכך הצדקה. "האווירה המדיקולגלית (רפואה משפטית, ח"ש) ששוררת בשנים האחרונות, יוצרת רפואה מתגוננת", אומרת קטן. "כיום הרופא חשוף לתביעה משפטית על כל סממן קטן שמתגלה באולטרסאונד ורבים תובעים. גם זוגות דתיים וחרדים". לאחר שהרופא ממליץ וההורים מקבלים את המלצתו, מגיע המקרה להכרעת הוועדה להפסקת היריון. ד"ר קטן מרגישה שזה קורה מהר מדי ובלי בחינה ראויה. "בפעמים שהובאו לפניי מקרים בהם הומליץ לזוג לבצע הפלה, הרגשתי צורך להיות הסנגורית של העובר". לדבריה, בדיקות הסקר לגילוי מומים בישראל נעשות באופן אובססיבי ולא פרופורציונלי לנעשה בשאר העולם המערבי. "במדינות שונות בארצות הברית למשל, מבוצעת בדיקת אולטרסאונד פעם אחת בלבד במהלך ההיריון". איך את מסבירה את הפער? "קודם כול, מדובר בבדיקות יקרות. הרפואה בארצות הברית היא פרטית וכל בדיקה עולה כסף. בנוסף, מחקרים בארצות הברית הראו שתוספת בדיקות אולטרסאונד לא חוספה תועלת לבריאות העובר כשמדובר בהריונות בסיכון נמוך. ולכן, מכיוון שמדובר בבדיקה שהיא גם יקרה וגם מיותרת, ממעטים בחשיבותה".

איפה את מרגישה שהבדיקות מיותרות? "למשל, כל הנושא של בדיקות סקר כלליות לנשים צעירות בהיריון. זה לא מוצדק רפואית. רק מגיל 35 ישנה עלייה משמעותית בסיכון למומים כרומוזומליים. בדיקת שקיפות עורפית שנעשית בשכיחות גבוהה בישראל, הומצאה באנגליה על ידי רופא שחיפש בדיקה לא חודרנית לנשים הרות מעל גיל 40. בארץ הבדיקה נערכת גם לנשים צעירות. ישנן בדיקות, כמו בדיקת החלבון העוברי, שהן שרידים של התקופה שבה העובר ברחם היה עבורנו מעבר ל'מסך שחור', אבל היום, עם כל ההתפתחות הטכנולוגית, הן מיותרות".

אבל הבדיקות הללו נעשות מבחירה של ההורים. "כן ולא. כי כשאשה מגיעה למעקב היריון, הרופא יכול להציג את

"בפעמים הרבות שישבתי בוועדות האלה הרגשתי שאני הסנגורית של העוברים". ד"ר חנה קטן

הבדיקות כבדיות חיוניות שאינן רצינית חייבת לעשות אותן. מאוד חשוב איך מנגישים לה את המידע. אילו בדיקות כן חיוניות?

"יש שתי קטגוריות: בראשונה כלולות בדיקות שמטרתן לשמור על בריאות האם והעובר. עם הסוג השני נמנות בדיקות שצופות על העובר בחיפוש אחר מומים, וככל שמתפתחת הטכנולוגיה הן הולכות ומתרחבות. ניתן לבצע אולטרסאונד במטרה לנטר את בריאות העובר תוך-רחמית ואף לטפל בו תוך-רחמית. דוגמאות לכך הם - הפרעות בקצב הלב, מיעוט או ריבוי מים, או שלילית פתח. בבדיקות שנערכות כיום מתייחסים גם לפגמים אסתטיים כמו שפה שסועה או אצבע נוספת. אומנם לעיתים המומים האלה עלולים להיות סממן לתסמונת ולכן מעמיקים את הבירור, אך זה מיעוט מהמקרים".

וכשמתגלה אצבע מיותרת או שפה שסועה שאינן מצביעות על תסמונת, גם אז הורים מבקשים לעשות הפלה? "כן. התודעתי להחלטות של ועדות להפסקת היריון לבצע הפלה על רקע פגמים אסתטיים. הורים שיוולדים ילד עם מום עשויים לתבוע היום על עצם חיותו של הילד, והרופאים נוהרים וקשה להאשים אותם".

באילו עוד מקרים את נתקלת שרופאים ממליצים על הפלה שלא בצדק?

"למשל כשהאמא נדבקת בנגיף CMV. ב-40 אחוז מהמקרים הווירוס יעבור לעובר, את זה נוכל לאבחן במי השפיר, כי העובר יפריש בשתן את הווירוס. מתוך אלו שנדבקו - עד 20 אחוז מהעוברים יפגעו. לעיתים נוכל באולטרסאונד לראות סימנים לפגיעה במוח, אבל לא תמיד. לדרך שבה הרופא יציג לזוג את הדברים תהיה השפעה גדולה על החלטת ההורים. אם הרופא יציג את הנתונים הסטטיסטיים שמצביעים על כך שיש סיכוי גבוה שהתינוק ייצא בריא - ההורים ישקלו בכובד ראש להשאיר את ההיריון. חשוב שהרופא ישדר רוגע וביטחון, ולא ילחץ".

דיני נפשות

נגיף ה-CMV שאותו הזכירה ד"ר קטן, אינו מהווה סכנה לרוב בני האדם, אבל עשוי לסכן את בריאות

ילד שהופך את העולם למקום טוב יותר. נועם מרום

העובר במהלך ההיריון. 80 עד 85 אחוז מהילדים נדבקים בו במהלך ילדותם מבלי שהוריהם אפילו מודעים לכך. רחלי בלוך (38) מטל מנשה, היא מאותם מעטים שלא נדבקו בו במהלך הילדות. כשהגינקולוג גילה שחלתה בו במהלך ההיריון הוא המליץ על הפלה. "בילדותי חליתי בסרטן ולכן הרופא העריך בהתחלה שזאת הידבקות שנייה שלי, ואם זה כך היא פחות מסוכנת לעובר. אחרי שעברנו על כל התיק הרפואי שלי, הסתבר שלא חליתי. הרופא הסביר לי שאם העובר נדבק, יש סקאלה רחבה של פגיעות אפשריות כתוצאה מההידבקות: בעיית שמיעה, בעיה לבבית ואפילו פגיעה

שכלית. הרופא הציע שאעבור הפלה, שהוא ימליץ על הפלה לוועדה להפסקת היריון והוא לא רואה שום סיבה שלא יאשרו לנו. למרות דברי הרופא, בני הזוג בלוך החליטו לקחת סיכון ולהמשיך את ההיריון. "באותה תקופה עבדתי עם ילדה מקסימה עם תסמונת דאון, שראיתי כמה היא תורמת ומשמעותית למשפחה שלה. זה גרם לנו לחשוב שאם חלילה התחזיות הקשות יתאמתו, אנחנו מאמינים שהקדוש ברוך הוא לא יעמיד אותנו בניסיון שלא נוכל לעמוד בו. החלטנו להמשיך, אבל במקביל לאורך כל ההיריון עשינו את כל הבדיקות שיכלו לעזור אם יהיה צורך בהתערבות כירורגית תוך כדי ההיריון או אחריו. ברוך ה', כל הבדיקות היו תקינות". בסוף ההיריון הזה, לפני 11 שנה, נולדה אמונה. "בבדיקת השתן שנערכה לה לאחר הלידה נמצא שהיא לא נדבקה ואני הרגשתי כעס".

על מה? "על הקלות שבה הרופא הפנה אותי לוועדה להפסקת היריון ועל הקלות שבה אנחנו יכולים לאבד ילדים בריאים. מדובר בדיני נפשות ואי אפשר להתייחס לזה בקלות כזאת. עם הזמן הכעס עבר לי, כי הבנתי שהרופאים עסוקים בלכסות את עצמם ואני גם יודעת על ילדים שנולדו עם מומים ומחלות קשות ולא הוזהרו מראש".

מניסיונך, מה היית מציעה לרופאים לומר להורים כשהם מזהים חשד למומים?

"אני חושבת שהם צריכים לתת תמונת מצב מדויקת יותר. לא לצייר תמונה כאילו הילד יהיה חולה בוודאות. הם צריכים גם להפנות לבדיקות נוספות ולא להפנות ישר לוועדה להפסקת היריון". הניסיון שעברה בלוך בהיריון עם אמונה לא היה האחרון. כשהרתה שוב עם אהרון, כיום בן שש, ההמלצה הגורפת להפסקת היריון

ענת מרום: "במבט לאחור, המחשבה שחלילה היינו מקשיבים לדברי הרופא מזועזעת אותי כל פעם מחדש. אני מתקשה להבין רופא שכך יכול לחרוץ גורל"

"עד אותו יום ההיריון עבר טוב. באותו בוקר, כשהייתי בירושלים, חששתי שהייתה ירידת מים. במקרה אמרו שעליי ללכת מיד לבית החולים". היא בחרה ללכת לאחד מבתי החולים הנחשבים בבירה.

לאחר בדיקה, החליט הרופא שאכן מדובר בירידת מים ויש לאשפו אותה ולבצע מיד הפלה יוזמה. "הוא הסביר לי שבמצב כזה תוך שבועיים תהיה לידה. תינוקות שנולדים בשבוע ה-21 ממילא לא שורדים, אבל אם לא אעשה הפלה יתפתח לי זיהום ברחם שיוביל לכריתת הרחם. הוא אמר לי: 'עדיף שנעשה הפלה יוזמה. למה לחכות שבועיים? בדרך כלל יש סטיק שבדק ירידת מים, אבל בבית החולים לא היה. ההחלטה שלו התקבלה על סמך חשד בלבד. אילו הייתי צעירה וזה היה ההיריון הראשון או השני שלי, הייתי מאמינה למערכת ועושה הפלה; אבל מכיוון שזאת הלידה החמישית ואני יודעת איך עובדים הרברים, ביקשתי לחתום על סירוב אשפוז. למרות שהרופא התחיל עם הפחדות בסגנון: 'לא יהיה לך רחם, החלטתי לצאת משם'.

יום למחרת הלכה לבית חולים מאיר ושם כבר נערכה בדיקה בעזרת סטיק שמוחה אם יש או הייתה ירידת מים בימים האחרונים. הבדיקה יצאה תקינה. עברו מאז כבר כמה שבועות, לינדה כבר נמצאת בשלבי היריון מתקדמים, אבל הקלות הבלתי נסבלת שבה המליצו לה על הפלה עדיין מהדהדת בה. "אני נגנבת מהקלות הזאת. חיכיתי ארבע שעות ואיתי ישבו עוד נשים מבוהלות עם אותה בעיה. מי יודע כמה מהן הקשיבו לרופא ועברו הפלה סתם. האצבע כל כך קלה על ההדק שזה פשוט מדהים".

הביטוי "אצבע קלה על ההדק" מקבל משמעות חדשה בסיפור שלך. "אין ביטוי מתאים יותר. אני מבינה שהרופאים מגנים על עצמם מבחינה משפטית, אבל אני חושבת על כל הילדים שלא נולדו בגלל חשד לירידת מים וזה מטריד מאוד".

בריא לחלוטין

יעל גריינה כיום דולח ומדריכת חכנה ללידה, מפויסת יותר, אולי

הרגיעה אותנו. אחרון היום בן שש, ילד בריא עם חוש הומור ומבריק בלימודים". בשני המקרים פעלת בניגוד לחוות הדעת של הרופאים. מאיפה שאבת את האומץ? "אולי כי לקח שנים עד שזכינו בילד ראשון. עצם העובדה שלידת ילד לא הייתה ברורה עבורי

חזרה על עצמה בגרסה שונה מעט. "הרופא אמר לנו שחדרי המוח הצדדיים מורחבים משמעותית. כשהגיעו תוצאות הבדיקות, המליצו לנו ללכת לרופא שנחשב אחד המומחים בתחום. כשהוא ראה את הבדיקות הוא ביקש ממני להסתכל לו בעיניים ואז שאל: 'כמה ילדים יש לך?' אמרתי שזה הרביעי, ואז

ילדים בריאים ושמחים. אמונה ואחרון בלון

עזרה לי לתת להריונות האלה סיכוי, למרות שהרופאים לא נתנו להם. עצוב לחשוב שאולי הרבה ילדים בריאים אובדים בגלל מהירות ההחלטה והלחץ להפיל. אני חושבת שצריך לתת לזוג זמן להסתגל לרעיון, לבדוק את הדברים לאשורם, להראות שיש גם סיכויים טובים ולא רק סיכונים, ורק אז לקבל החלטה".

האצבע קלה על ההדק

לינדה מרשל, ממצפה נחמיה, עדיין בחיריון, למרות קביעת הרופא כשהייתה בשבוע ה-19, שעליה לעבור הפלה מיידית. תרחיש האימים שצייר - אם לא תנהג על פי המלצתו - כלל הפלה ספונטנית תוך שבועיים וזיהום ברחם שיוביל לכריתתה. איך זה קרה?

הוא אמר: 'ככה יש לך שלושה ילדים בריאים. הילד הזה לא בריא'. מובן שגם הוא המליץ על הפלה, כדי למנוע מאיתנו סבל". איך הגבת?

"לא נבהלנו כי כבר היה לנו ניסיון עם אמונה. אמרנו שאנחנו צריכים לחשוב, אבל גם רופא הנשים שלי המליץ על הפלה ועוד רופא שפגשנו במסע הזה".

איך התרגשה כשכל המומחים מסביב ממליצים על הפלה?

"מאוד מלחיצה. היה לנו קשה לקבל את ההמלצות האלה וביקשנו בדיקות נוספות. בכולן אומנם ראו הרחבה, אבל לא נמצא לה הסבר. המשמעות הייתה שלא מדובר בממצאים ודאיים ובוה נאחזנו. בסופו של דבר הגענו לד"ר ליאנה בנני, שאמרה לנו שהיא מכירה מקרים של עוברים עם הרחבה גדולה יותר שנולדו בריאים ודי

לינדה מרשל: "אני מבינה שהרופאים מגינים על עצמם מבחינה משפטית, אבל אני חושבת על כמות הילדים שלא נולדו בגלל חשד לירידת מים וזה מטריד מאוד"

הידע שצברתי לאורך השנים, הייתי נזהגת אחרת". יעל בחרה להמשיך את ההיריון והיא אושפזה בהרסה הר הצופים במחלקה להיריון בסיכון. "ברגע שהגעתי לשם עשו הכול כדי לשמור על ההיריון. הרגשתי שאני בידים טובות. היו הרבה פחדים וגם הרבה תפילות. אחרי שבועה שבועות, בשבוע 30

ומטה יכולה להיות הרבה יותר קשה. זאת דילמה וזה לא משהו שמישהו יכול לומר מה נכון לעשות. כל זוג צריך לעשות את הבחירה שלו."

את היום חשופה לנושא יותר מאשר בהיריון של יותם. מה התובנות שלך?

"בארץ נעשות הרבה בדיקות כי מנסים להשיג את הילד המושלם וממליצים על הפלות בקלות בלתי נסבלת. לכן, צריך לבחון למה ממליצים על הפלה. האם בגלל בפגם קל או בגלל מום קשה. וגם אם מדובר במום, כיום יש מומים שאפשר לטפל בהם עוד ברחם או מיד לאחר הלידה. את כל זה צריך להכניס למערכת השיקולים."

פחות מומים

איך הגענו למצב הזה שבו נשים מגדירות את המלצת הרופא להפלה כ"אצבע קלה על ההדק" ושיש תחושה של עודף בדיקות מיותרות? עורכת הדין שירה פינקלשטיין, שייצגה בעבר את בתי החולים של המדינה בתביעות חולים על רשלנות רפואית וכיום מייצגת לקוחות בתביעות נזיקין ורשלנות רפואית, מסבירה לי ש"בשפה הרפואית משפטית קוראים לזה רפואה מתגוננת. רופאים מבצעים לפעמים בדיקות מיותרות רק בשביל להרגיע את המטופלים או לחלופין להרגיע את עצמם ולהכניס תיק רפואי טוב במקרה של תביעה. הלחץ הוא משני הצדדים: המטופלים מודעים לזכויות שלהם וגם דורשים אותן, והרופאים נגררים לזה, כי גם אם הם מכוסים בביטוח מפני תביעה, והכסף לא יצא מכיסם, תביעות מערבות אותם בהליך לא נעים ועשויות לפגוע

"הקלות הבלתי נסבלת". מימין לשמאל: לינדה מרשל ובתה, יותם גריינר

+ חמישה ימים התחילו צירים והובהלתי לניתוח קיסרי. די מהר יותם היה בחוץ. בדקה הראשונה ציון האפגאר היה 2, אבל אחרי חמש דקות הוא כבר קיבל 10. אחרי חודשיים בפגייה הוא כבר נשם בכוחות עצמו. הוא השתחרר מהפגייה במשקל של 1.969 ק"ג, כשהוא בריא לחלוטין."

11 שנה אחרי, וליעל יש תובנות בכל הנוגע לסטטיסטיקות שנוגעות לבריאות העובר. "יש סטטיסטיקה ומחקרים וישנה גם מציאות ואמונה. בבחירה שלי האמונה ניצחה ובמקרה שלי זה עבד. אבל צריך לזכור שכשיש 95 אחוז שהתינוק ייצא פגוע וחמישה אחוזים שיחיה בריא, יש גם כאלה שנופלים על ה-95 אחוז וההתמודדות היא קשה מאוד. נכון שגם להפסיק היריון זאת התמודדות לכל החיים, אבל התמודדות עם ילד משותק מהצוואר

כי היא רואה גם לא מעט מקרים שהסתיימו אחרת מהמקרה שלה. בגיל 26, כשהיא כבר אימא לילדה אחת, בשבוע ה-24 של ההיריון השני, התעוררה לתוך שלולית מים. "בעלי ואני טסנו עם הילדה לבית החולים. הוא השאיר אותי שם ונסע להשאיר אותה אצל ההורים. אני מספרת את זה כי בעצם הייתי לבד כשהרופא אמר לי שיש סיכוי של 40 אחוז שהילד ייוולד חי. מתוך 40 אחוז הללו 85 אחוז שהוא יהיה פגוע, ולא מדובר בפגיעה קלה אלא בפגיעות קשות כמו שיתוק מלא מהצוואר ומטה, פיגור שכלי, פגיעות קוגניטיביות ופזיות שלא יאפשרו לו לעשות דבר בכוחות עצמו. הרופא הציע לי לסיים את ההיריון מיד."

איך הגבתי?

"לא ממש הקשבתי ואני חושבת שזה היה מבורות. אולי היום, עם כל

הרב מנחם בורשטיין:
"גילינו ש-84 אחוז מהנשים שאמרו שאין טעם לבדוק אם לעובר יש תסמונת דאון כי ממילא לא יעשו הפלה, כאשר נודע להן שיש חשד לתסמונת, הן התחננו לעשות הפלה"

למומים בעובה "מצבים כאלה הם לא הנושא המרכזי שבו מטפל המכון, אבל קורה פעמים רבות שזוג שליוונו עד הכניסה להיריון חוזר אלינו לאחר שבבדיקות התגלה חשד למום בעובר."

ומה ההמלצה שלך במצב כזה? "קודם כול, אני ממליץ לעשות את כל הבדיקות כדי לדעת מה הסיכויים שבאמת יהיה מום. יש הבדל משמעותי בין מאה אחוז סיכוי ל-20 אחוז סיכוי וחשוב לדעת בפני מה אנחנו עומדים."

ואם בכל מקרה חוזג לא מתכוון לעשות הפלה, גם אז ממליץ לו לעשות את כל הבדיקות? "בוודאי. יש מומים שמתגלים בבדיקות ואם לא עושים את הפרוצדורה הניתוחית המתאימה עוד במהלך ההיריון או מיד לאחר הלידה, התוצאה תהיה ילד עם נכות פיזית או קוגניטיבית. לפעמים גם מדובר בעניין של חיים או מוות של העובה. סיבה נוספת קשורה להכנה הנפשית. בבדיקות שערכנו במכון, גילינו ש-84 אחוז מהנשים שאמרו שאין טעם לבדוק אם לעובר יש תסמונת דאון כי ממילא לא יעשו הפלה, כאשר נודע להן שיש חשד לתסמונת, הן התחננו לעשות הפלה."

ובמצבים כאלה יש היתר הלכתי לעשות הפלה? "חשוב להדגיש שאין היתר גורף להפלות וכל מקרה נבחן לגופו. אם יש הסתברות שהעובר מסכן את האם סיכון גבוה, חייה קודמים. אם העובר עשוי להיות בעל מום וההורים חוששים ומבקשים לעשות הפלה, אנחנו שולחים אותם לפסיכולוג ירא שמים, שייתן את חוות דעתו האם חוזג מסוגל לשאת בנטל. לפעמים מדובר רק בחרדה מהבלתי מוכר ומפגש עם ילדים בעלי תסמונת דומה עשוי להפיג את החרדות. לפעמים אנחנו שולחים לבדיקות נוספות ומתברר שהסיכוי למום הוא נמוך מאשר העריכו. לכתחילה והבעיה נפתרת מאלה. כל מקרה נבחן לגופו. זוג שעושה הפלה ללא התייעצות, עשוי לסחוב כל החיים שאלות קשות; אבל זוג שנפסקה לו הלכה שעליו לבצע הפלה יוכל לחיות עם המעשה בשלום."

יש משפחות שלא מסוגלות לקחת את הסיכון. ההתמודדות עם נתוני הבדיקות תלויה בכוחות הנפש של המשפחה. יחד עם זאת, אני בטוחה שבכל מקרה כזה מופעל הרבה שיקול דעת לפני קבלת ההחלטות."

להקשיב לפוסקי ההלכה

גם הרב מנחם בורשטיין, ראש מכון פוע"ה, מכיר את הסחרור שאליה נכנסים הורים במהלך ההיריון ואת הנוהל הרפואי כשמתעורר חשד

עו"ד שירה פינקלשטיין: "בשפה הרפואית משפטית קוראים לזה רפואה מתגוננת. רופאים מבצעים לפעמים בדיקות מיותרות רק בשביל להרגיע את המטופלים או לחלופין להרגיע את עצמם ולהכין תיק רפואי טוב במקרה של תביעה"

בשם הטוב. היום הכול חשוף וכל תביעה של רשלנות רפואית ניתן למצוא בגוגל ואף אחד לא רוצה שבכל חיפוש בגוגל שמו יקושר עם רשלנות רפואית."

יש יותר תביעות בשנים האחרונות? "כן, כי בעידן הרשתות החברתיות אנשים מודעים יותר לזכויות שלהם, והם יודעים לדרוש יחס נאות מהרופא וגם את הבדיקות שמגיעות להם."

זה טוב? זה לא מכניס למצב של סחרור ובדיקות מיותרות? "הרפואה המתגוננת טובה לחולים, כי אם פעם רופאים השתדלו לחסוך בבדיקות יקרות כמו CT או MRI, היום הם מאשרים בדיקות כאלה בקלות רבה יותר. מצבים של ציפייה בת חצי שנה עבור בדיקה יקרה כבר פחות שכיחים. במצב כזה ניתן לאתר מחלות מוקדם יותר ואם התוצאה טובה, אז גם ניתן להגיע לרועע נפשי מהר יותר. הרפואה המתגוננת גרמה לרופאים להיות זהירים יותר ולתת יחס טוב יותר למטופלים, ובסופו של דבר, הרבה פעמים העניין נופל וקם על היחס של הרופא."

יש מאפיינים ייחודיים לתביעות של היריון ולידה? "התחום הזה מדובר מאוד כי התביעות הן על סכומים מאוד גבוהים. ברפואת שיניים, למשל, ישנן תביעות רבות, אבל הן על סכומים נמוכים משמעותית והנוק כתוצאה מהרשלנות קטן יותר. אין השוואה בכלל בין נזק של מישור שנפל לו גשר 20 פעם למי שנולד לו ילד עם תסמונת שלא היה מוכן לה".
לדברי פינקלשטיין, רשלנות בחיזוי מצבו הבריאותי של הילד יכולה להוביל לתביעה על לידה בעוולה. "התביעה היא בשם העובר שטוען שלו היו ההורים יודעים בחיזוי על מצבו, היו בוחרים לבצע הפלה. העובר אומר למעשה 'טוב מתי מחיי'. ההערכה שלי היא שכיום בעקבות הרפואה המתגוננת נולדים פחות ילדים עם מומים".
מעולה. אבל עודף הבדיקות גורם ככל הנראה גם להפלת תינוקות שיכול להיות שהיו נולדים בריאים. לא קצת בעייתית?
"צריך לזכור שלא כל משפחה נסוגלת להתמודד עם מצבים קשים